

Ankatkin käyvät kirjastossa

Stereotypia kirjastoista on Aku Ankka -sarjakuvissa pölyinen, muuttumaton linnake ja rauhan tyyssija. Siellä työskentelee nutturapäisiä tätejä ja pölyhuiskujen puhdistajia.

TEKSTI SANNA SAVOLAINEN

Stereotypia kirjastoalan ammattilaisista tiivistyy ”nuttura- ja silmälasipäisiin kuiviin vanhoihinpiikoihin, joiden pölyinen työpaikka huokuu hiljaisuutta ja uneliaisuutta”. Tästä olettamuksesta lähti myös liikkeelle pro gradu -tutkielmani Oulun yliopiston informaatiotutkimuksen oppiaineessa. Tarkoituksena oli selvittää, millaisena kirjastot ja kirjaston henkilökunta esitetään Aku Ankka -lehdessä ja miten näitä mielikuvia luodaan.

Tutkimusaineiston muodostivat kuusi Aku Ankka -lehden vuosikertaa 1980- ja 2000- luvuilta, yhteensä 313 lehteä. Tutkimusmenetelmänä oli semiotiikka eli merkkitutkimus. Erilaisia kirjastoviittauksia löytyi 33 tarinasta.

Aku Ankkujen kautta muodostuva kuva kirjastoista oli yllättävän monipuolinen. Joukossa on niin kaupunginkirjastoja, koulu- kirjastoja kuin fiktiivisiä kirjastomuotojakin, kuten Sudenpentujen kirjasto. Joukosta löytyy muutama historiallinen kirjastokin, esimerkiksi Aleksandrian kirjasto

tarinassa Kadonneen kirjaston vartijat (AA 44/2003).

Myös ankkamaailmassa kirjasto on paikka, jonne mennään lukemaan ja josta lainataan aineistoa. Välillä maksetaan sakkoja myöhästyneistä lainoista.

Aku Ankka harrastaa kirjastossa sukututkimusta opporikkaiden sukulaisten toivossa. Hessu opettelee taikurikirjan avulla tempujen tekemistä. Mikki Hiiri ryntää toisinaan kirjastoon tarkistamaan faktoja rikostutkintaansa varten. Myös Roope on ahkera kirjaston käyttäjä, ehkäpä juuri ilmaisten palvelujen vuoksi.

Kirjaston apuun turvaututaan erityisesti ulkomailla, sillä seikkailut suuntautuvat usein Ankkalinnan rajojen ulkopuolelle. Kirjastosta löytyy esimerkiksi tietoa paikallishistoriasta, karttoja ja vanhoja sanomalehtiä.

Kirjastolaitos esiintyy pysyvänä ja muuttumattomana. Esimerkiksi Pena, aikansa suurrikkolinen, on katkenyt kartan ryöstösaaliistaan kirjaston kirjan väliin. Vanhilasta vapauduttuaan hän käy hakemassa kartan yhdessä Karhukoplan kanssa. Kartta on yhä pai-

koillaan pölyisen kirjan välissä, vaikka aikaa on vierinyt 20 vuotta. (AA 5/1987).

Ihan aina kirjaston palveluihin ei olla tyytyväisiä. Matami Mimmi aikoo tehdä valituksen noitakirjaston johtajalle, sillä kirjastosta lainattu taikareseptikirja on hyödytön – tai itse asiassa kirjan reseptit ovat pahasti pielessä, kuten Karhukopla saa kokea (AA 50/1987).

Ankat voivat myös työskennellä kirjastossa. Aku palkataan ”Ankkalinnan kaupunginkirjaston perintöosaston erikoisjoukkoihin” eli kirjaston myöhästyneiden lainojen ulosottomieheksi (AA 29/2003). Omien palauttamattomien lainojensa vuoksi hän kuitenkin päätyy lopulta kirjaston työntekijöiden alimpaan virkamieskastiin – eli pölyhuiskujen puhdistajaksi.

Tarinassa Kirjaston aarrekamio (AA 35/1983) Aku ja ankanpojat ovat sijaisina Ankkalinnan tieteellisten seurojen kirjastossa. Kirjaston intendentti näyttää tärkeiden avaimien sijaintipaikan, mutta korostaa ennen lähtöään, että arkistossa oleviin haurai-

siin Sorsameren kääroihiin ei saa koskea. Arvata saattaa, mitä kääroistä on ankkujen käsittelyn jälkeeseen jäljellä.

Stereotyyppien kautta ajateltuna ankkamaailman kirjasto on hiljainen ja pölyinen laitos, jota hallitsevat suuret kirjahyllyt täynnä kirjoja. Hiljaisuus-kyltit kuuluvat kiinteästi kirjastoon. Melusta seurauksena on nutturapäisen kirjastotädin hyssytys ja muiden asiakkaiden paheksunta – joskus jopa hiljaisuutta rakastavan leijonan karjunta. Pölyiset kirjat saavat asiakkaat aivastelemaan. Stereotyyppiä ei siis ole vielä päästy eroon sarjakuvamaailmassa. Silti ankat löytävät kirjastosta vastaukset kaikkiin kysymyksiinsä.

PRO GRADU -TUTKIELMA: ”KOVAAÄNINEN KESKUSTELU KIRJASTOSSA KIELLETTY!” : AKU ANKKA -LEHDEN MUODOSTAMAT MIELIKUVAT KIRJASTOMAAILMASTA. OULUN YLIOPISTO, INFORMAATIOTUTKIMUS, 2010.

KIRJOITTAJA TYÖSKENTELEE NYKYÄÄN INFORMAATI-KONA OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA.

AKU ANKKA KIINNOSTAA MYÖS AKATEEMISIA

Aku Ankka ja muut Disney-sarjat ovat yksi suosituimmista sarjakuvallisista tutkimusaiheista suomalaisissa korkeakouluissa. Aiheita on valittu urheilutarinoiden juonista ankkatarinoiden fantasiamaailmihin ja Disney-studoiden propagandatuotannosta W.I.T.C.H.-tyttöjen esikuvallisuuteen. Yksi vaitokirja pohtii sitä, miksi Disney on niin suosittu.

Muitakin sarjakuva-aiheisia tutkielmia tehdään. **Leena Romun** Suomen kirjallisuuden pro gradu *Ruumiillisuus Kati Kovácsin sarjakuvassa Karu selli* tarkastettiin Tampereen yliopistossa

joulukuussa 2011. Romu lähes-tyy Kovácsin albumia sarjakuva- ja elokuvatutkimuksen läh-tökohdista. Hän analysoi, kuinka ruumiit ovat sarjakuvissa läsnä, miten ne rakentuvat suhteessa ympäristöönsä ja millaisin metaforin ja keiden näkökulmista ruumiinkokemuksia kuvataan.

TUTKIELMA LUETTAVISSA KOKONAISUUS-DESSAAN: TUTKIELMAT.UTA.FI/PDF/GRADU05422.PDF
LISÄTIETOA AKATEEMISISTA ANKKATUTKIMUKSISTA:
ANKKALINNANPAMAUS.BLOGSPOT.COM/2011/12/ANKKA-AKATEMIASSA.HTML

MIIA VISTILÄ